

Dostatečně dobré rodičovství v České republice a Norsku

Kateřina Roučová

Předložený článek sumarizuje diplomovou práci, která věnovala pozornost rodičovství z pozitivní perspektivy rodičovství, rozdílům institucí sociálního systému péče o dítě a nejlepšímu zájmu dítěte v kontextu mezinárodní i národní legislativy obou zemí. Empirická část obsahuje dvě výzkumné studie, jejichž výsledky jsou shrnuty v tomto článku.

ÚVOD

Současná podoba rodiny v českém právním řádu nabývá pouze obecných hranic a definici rodiny se korektně vyhýbá. Z toho důvodu jsem ve své práci přistoupila pro výzkumné účely v českém a norském prostředí k vlastnímu definování rodiny: *Rodina je považována za sociální skupinu, která je založená na vztahu dvou partnerů s rodičovskou odpovědností. Rodiče nemusí sdílet společnou domácnost. Pokud je dítě ve výlučné péči jednoho z rodičů, měli by se členové rodiny snažit v rámci nejlepšího zájmu dítěte prohlubovat kvalitu vztahu s dítětem a dítěti by mělo být umožněno trávit společný čas s druhým rodičem* (Roučová, 2020).

Dostatečně dobré rodičovství z pozitivní perspektivy podléhá mnoha faktorům hodnocení. Jednou z mnoha metodik k hodnocení rodičovství může být metodické doporučení MPSV č.2/2009 k vyhodnocování situace dětí v obtížné sociální situaci. Zhodnocuje vývojové potřeby dětí, kapacitu rodičů pečovat o dítě, širší rodinu a prostředí v relativně uceleném kontextu. Metodika vychází z anglického trojúhelníku k vyhodnocování potřeb dítěte. Podobnou kategorizaci zaujal americký výzkum rodičovských determinantů (Breiner H, Ford M, Gadsden VL, 2016), které jsou asociovány s pozitivními interakcemi rodič-dítě a zdravého rozvoje dítěte. Kategorie s malými rozdíly korespondují se zmíněnou českou metodikou. Hodnotí se dimenze:

- oblast vývojových potřeb,
- rodičovské znalosti, postoje, postupy a prostředí,
- rodičovský systém.

První zmínky o dobré matce lze v odborné literatuře najít u psychoanalytika Freuda, který rozdělval objekty na „dobrá matka“ a „špatná matka“. Hodnocení poprvé prožívají děti v kojeneckém věku ve vztahu k primárnímu pečovateli: pečovatel je „dobrý“, když jsou uspokojeny všechny potřeby dítěte a „špatný“, když nejsou. Podobný proces nastává, když dítě rozpoznává dobré a špatné části svého já. Pokud je matka schopna uspokojit potřeby kojence, tzn., je-li matka „dostatečně dobrá“, tak si dítě sloučí oba aspekty matky společně se sebou sama do integrovaného celku. Pokud dítě potlačí

„špatné“ aspekty matky a svého já, mohou se v budoucnosti vyskytnout problémy ve vztazích (Austrian S. 2008, s. 34–35).

Pediatr Donald Winnicott představil „*good enough mother*“ v roce 1953. Winnicott pochopil, že je potřeba, aby si děti uvědomily, že matka není ani dobrá ani špatná ani produkt iluze. Je samostatnou a nezávislou entitou, která při péči o dítě v začátku splyne s jeho potřebami. Později její adaptace ustupuje a dítě se samo učí vyrovnávat s vnější realitou (Winnicott 1967, s. 26). Nemusí se jednat o biologickou matku, úspěch na péči závisí na oddanosti pečovatelské osoby (Šmajdová a Kučera 2015, s. 33).

Dostatečně dobrý rodič, podle Bruna Bettelheima, nesmí dovolit, aby jeho vlastní přání a představy ovlivnily rozvoj dítěte. Aby dítěti nebyla vnucována představa rodičů o tom, kým chtějí, aby se stalo. Rodič by měl dát dítěti prostor rozvíjet se v pravém čase v toho, kým chce a může být, plně v souladu s jeho přirozeným nadáním a v důsledku jeho jedinečné životní historie (Bettelheim 1987, s. 1–3).

Teorie vztahové vazby, podle Johna Bowlbyho, poskytuje komplexní pohled na vztah dítěte a rodiče. Vztahová vazba je sociálním chováním založené na vztahovém poutu, sdílení a regulaci pocitů, uspokojování fyzických potřeb i kreativního zapojení dítěte. Komplexní vztah je výsledkem potřeby dítěte být v bezpečí, v blízkosti matky (Bowlby 2010). Vazba je závislá na reagování matky na podněty dítěte (její včasná reakce, reflektování pocitů, neverbální komunikace aj.), pak je dítě jistěji připoutané. To je podle Meinsové (1997, s.94–119) koncept mind-mindedness.

Rodičovská interakce s dítětem je závislá na schopnosti mentalizace. Mentalizace je duševní aktivita zahrnující pochopení a vnímání chování druhých lidí založené na jejich vlastním stavu mysli (Hagelquist 2017, s. 49) k pochopení toho, co druzí lidé cítí a o čem přemýšlí a co je k tomu vede (potřeby, pocity, víra, cíle, touha...). Umět číst druhého. Fonagy předpokládá, že schopnost mentalizace je klíčovým faktorem pro sebeuvědomování a je získávána v souvislosti vztahové vazby (Fonagy 2011, s. 3–11). Aby rodiče byli schopni vytvářet jisté citové vazby, musejí nejprve být schopni rozumět sami sobě. Rozumět svým mentalizačním procesům (Fonagy a Target 2005). Pojem mentalizace, byl v první výzkumné studii často zmiňován norskými respondenty.

CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Cílem prvního výzkumného šetření bylo srovnat vnímání dost dobrého rodičovství pro maximální rozvoj dětí ve věku 6–12 let ve skupinách respondentů. Druhá výzkumná studie se obsahovou analýzou zaměřovala na legislativní ukotvení oblasti rodičovství, dětí a institucí SPOD a nabízí tak pochopení rozdílů ve vnímání rodičovství z perspektivy nejlepšího zájmu dítěte.

Vzorkem pro první výzkumnou studii byli sociální pracovníci náhradní rodinné péče orgánu SPOD v Česku a v Norsku samovýběrem, celkový počet byl 68 respondentů. Výsledky jsou z důvodu malého vzorku zobecnitelné pouze na výzkumný soubor. Respondenti byli osloveni podle počtu obyvatel obce, kde pracují a následně kategorizováni do skupin respondentů „velkoměsto“ a „obce“. Skupiny vznikly celkem čtyři. Sběr dat byl realizován prostřednictvím dotazníkového šetření v úředním jazyku dané země (čeština a Bokmål). Data byla zpracovávána analýzou kategoriálních dat, deskriptivní statistikou a pořadovým korelačním koeficientem.

PRVNÍ VÝZKUMNÁ STUDIE

Následující výsledky vycházejí z dotazníkového šetření. Respondenti přihlíželi k rozvoji dětí ve věku 6–12 let. Norové přikládají vyšší důležitost emocionálnímu prožívání pro rozvoj dítěte, Češi spíše psychickému zdraví a bezpečnosti. Obě země souhlasí s tím, že kognitivní kompetence dítěte mají nejnižší vliv na rozvoj dětské pohody z nabízených možností.

Druhá otázka se zabývala důležitostí emocionálních kompetencí pečujících osob. Norové vnímají následující položky v porovnání s českými respondenty důležitěji, v rozmezí 15–20 % rozdílu relativní četnosti: projevování opravdové a bezpodmínečné lásky, podpora sebevědomí a sebeúvěry, schopnost sebekontroly, podpora nezávislosti/nepřipoutanosti, prevence nejistoty.

Rozvoji sociálních kompetencí dětí dominovaly následující odpovědi. Norové přikládají vyšší důležitost dodržování rozvrhu dítěte o 14,7 % rozdílu četnosti, Češi přikládají vyšší důležitost dodržovat rutiny před spaním (o 20,59 % rozdílu), rodinné stolování o 11,76 % rozdílu četnosti. Norové vnímají vyšší důležitost (o 17,65 % rozdílu) učit se chovat s respektem a odmítat netoleranci či násilí. Tato odpověď by mohla být shodná s výslovným zákazem fyzického, psychického či jiného trestání a ubližování v zákoně Barnelova.

Navazující otevřené otázky cílily na vlastnosti rodiče a rozvoj zájmů/odpovědnosti dítěte. Podle českých respondentů by dítě mělo rozvíjet: odpovědnost k něčemu (škole, zvířeti, domácím povinnostem, obecně), vztahy (s vrstevníky, v rodině, k autoritě, sám k sobě aj.), jako důležité také respondenti vnímají samostatnost, slušné chování a rozvoj emocí. Norové odpovídali s vyšší variabilitou odpovědí: Nejčastěji zmiňují důležitost rozvoje empatie, mít volný čas, rozvoj sociálních kompetencí, být odpovědný (když jsou jiní šikanováni, za své činy a v domácnosti), vytvářet vztahy (sám k sobě a k jiným lidem), vlastnit hranice/limity (sám k sobě/rozvoj identity, k ostatním a bezpečné hranice na internetu), přátelství. Respondenti také zmiňovali spolurozhodování dítěte, a aby dítě vědělo o svých právech.

Respondenti z České republiky uvádějí, že rodič by měl být milující/laskavý, trpělivý, empatický, zodpovědný, důsledný, přijímající. Norové uvedli empatický, trpělivý, vřelý/laskavý, být schopen mentalizace, dobře pečovat, srozumitelný, naslouchající, předvídatelný aj.

Práva dětí jsou v Norsku podle respondentů častěji naplňována, spíše než v Česku. Na tak malém vzorku respondentů se neprojevil výrazný rozdíl mezi skupinami „obce“ a „velkoměsto“. Největší rozdíl v četnosti názoru je v respektování vnímání dítěte a ochrana soukromí a identity dítěte, kdy Norové uvádí vyšší četnost naplňování než Češi. Vzhledem k tomu faktu, že v Norsku je nastavená hranice vnímání názoru dítěte od 7 let dítěte, jsou zjištěné četnosti osobního názoru naplňování práv dětí (cca 80 %) v Norsku vysoké?

Další otázka se zabývala rodičovskými kompetencemi, které ovlivňují dětskou pohodu. Norové vnímají vyšší důležitost v ignorování chyb dítěte, u okamžitého uspokojování tužeb dítěte, vyjadřování bezpodmínečné lásky pečující osobou, rozpoznávání silných stránek a talentů dítěte, nechat poznat dítě, jaké chování je očekáváno.

V odpovědích norských respondentů se v položce Okamžité uspokojování tužeb dítěte ukazují pozitivní korelace s položkami: Podpora zdraví a bezpečnosti (očko-

vání, nošení helmy...), Ignorování chyb dítěte, Ochraňování dítěte před negativními emocemi, Podporování dítěte k řešení problémů, Přenechání odpovědnosti dítěti odpovídající jeho věku, Děláním věcí za dítě, když ono samo je odmítá dělat, Vysvětlování dítěti, jaký má rodič pocit z jeho chování. Pozitivní korelace se ve stejném příkladu vyskytují i u českých respondentů, ale bez Podporování dítěte k řešení problémů a Přenechání odpovědnosti dítěti odpovídající jeho věku. Je v tomto příkladu rozdíl, protože Norové více dbají práva dítěte na spolurozhodování a práva na sebeurčení?

S položkou Okamžité uspokojování potřeb dítěte, hodnoty norských respondentů zároveň negativně korelují s položkou Reagování na pocity a potřeby dětí. Vnímají tedy Norové přirozeně emocionální potřeby dětí, a proto si pod uspokojováním tužeb dítěte nepředstavují emoční potřeby, tak jako Češi? Takové úvahy nabízí každá z položek v matici korelačního koeficientu, ale není cílem tohoto shrnutí usuzovat na všechny proměnné.

Otázky, které se zabývaly domácím prostředím a jeho stabilitou pro vývoj dítěte zjistily, že Češi nejvyšší vliv přisuzují negativní atmosféře v domácnosti a chronickému hluku, Norové v obráceném pořadí. Střídání péče jako faktor stability v domácnosti vnímají Norové nejzásadněji pro negativní vývoj dítěte a Češi Množství lidí pohybujících se v domácnosti (střídání partnerů). Zajímavé zjištění je, že respondenti ze skupiny „Česko velkoměsto“, mírněji hodnotili dopad negativních vlivů v domácím prostředí.

DRUHÁ VÝZKUMNÁ STUDIE

Významným rozdílem v Norsku je existence jednotlivých zákonů týkajících se rodiny: Ekteskapsloven, zákona o manželství, Barneloven, zákona o rodičích a dětech a Barnevernloven, zákona o sociálně právní ochraně dětí v Norsku. První dva zákony v českém právním řádu zastupuje část rodinného práva v občanském zákoníku (dále jen „NOZ“) a z. č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí v ČR (dále jen „zákon o SPOD“).

Zájem a blaho dítěte, pojmy implicitně zmiňované v Úmluvě o právech dítěte a zákonu o SPOD, se blíže nedefinují a vzniká tu prostor pro subjektivní vnímání. Snahu vyložit rozdílnosti pojmu zájem dítěte (social welfare) a blaho dítěte (well-being) projevila Zuklínová (2015, s. 97–124). Nejlepší naplnění pojmu „blaho“ dítěte spatřuje v takové situaci, kdy dítě bude šťastné, spokojené a bude v životní pohodě, pokud ochráníme jeho nejlepší zájmy. Zájem dítěte je podle Radvanové (2011, s. 11) vztahován k procesním právům dítěte, pro výkon práv a povinností rodičovské odpovědnosti.

Manželství

Nositelům rodičovské odpovědnosti je mimo jiné zákonné možnosti v Norsku manželský pár. Manželský pár může tvořit i stejnopohlavní dvojice. Pár tedy získává automaticky rodičovskou odpovědnost, pakliže se dítě narodí do manželství. Český právní řád tuto možnost nezná a vzniká komplikovaná situace, zdali je rodičovská odpovědnost rodičů stejného pohlaví legitimním důvodem pro naplnění zájmu dítěte dle čl. 3 Úmluvy o právech dítěte, anebo v rozporu s ochranou tradiční rodiny a českým veřejným pořádkem (Ústavní soud sp.z.I.ÚS 3226/16).

Rodičovská odpovědnost

Vyšší liberálnost je v norském prostředí pozorovatelná v možnosti rodiče rozhodnout se, jestli budou mít rodiče po rozvodu/ odloučení oba dva rodičovskou odpovědnost. V případě sporu zasahuje soudní autorita. Matka může rozhodnout, jestli otec bude mít rodičovskou odpovědnost. Otec se po zjištění otcovství může do jednoho roku rozhodnout (není určena věková hranice dítěte), zda odpovědnost přijme, nebo ji na „přání“ odmítne (§34–35 Barneoven).

Libově rodiče na úkor nejlepšího zájmu dítěte se v českém prostředí vyskytuje v případě, když se matka rozhodne nezapsat otce do rodného listu dítěte, nebo při popření otcovství (§776–793 NOZ). V krajním případě zbavení rodičovské odpovědnosti nedoprovází zákaz styku s dítětem, neboť se tím proporcionálně naplňuje právo dítěte na péči obou rodičů a právo rodiče na rodičovskou výchovu a péči (LZPS čl. 32 odst. 4), pokud v ochraně nejvyššího zájmu dítěte soud rozhodne o zachování tohoto rodičovského práva (§872 NOZ).

Péče o dítě

Práva a povinnosti by rodiče měli v nejširším významu uplatňovat podle potřeb a zájmů dítěte, nejlépe ve shodě mezi rodiči (§875–876 NOZ; Barneova), v českém i norském prostředí. Proměnná rodičovské odpovědnosti je péče o dítě, která je v českém NOZ rámcově definována takto: „Rodičovská odpovědnost zahrnuje povinnosti a práva rodičů, která spočívají v péči o dítě, zahrnující zejména: péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, v ochraně dítěte, v udržování osobního styku s dítětem, v zajišťování jeho výchovy a vzdělání, v určení místa jeho bydliště, v jeho zastupování a spravování jeho jmění“ (§858 NOZ).

Rozdílný přístup je v Norsku, kde výkon rodičovské odpovědnosti je v míře rozhodování o dítěti (viz níže v rozsahu §31–33 Barneova). Promítá se zde vyšší důraz na názor dítěte a jeho individualitu, a proto by mohlo být v nesouladu v zákonné normě uvádět měřítko dobré péče rodiče. Rozhodně nesmí být dítě ponecháno samo sobě, má právo na ohleduplnost od rodičů, a aby o něj bylo postaráno (33§ Barneova).

Výchova a vzdělání

Rodiče mají právo na výchovu dětí, a jakým způsobem bude péče a výchova zajišťována, je na rozhodnutí rodičů. Rozhodnutí náleží i v usměrňování potomků výchovnými opatřeními, která mají být vybrána s ohledem na dosavadní schopnosti: „...včetně omezení sledujících ochranu morálky, zdraví a práv dítěte, jakož i práv jiných osob a veřejného pořádku. Dítě je povinno se těmto opatřením podřídit.“ (§857 NOZ). Česká legislativa striktně nedefinuje výchovné prostředky ani zákaz trestání. Lze se domnívat, že rodič by měl vědět, co to znamená být dobrým příkladem pro své děti. Výchovné prostředky může využívat „pouze v podobě a míře, která je přiměřená okolnostem, neohrožuje zdraví dítěte ani jeho rozvoj a nedotýká se lidské důstojnosti dítěte.“ (§884 odst. 2 NOZ)

I když občanský zákoník výslovně nezakazuje trestání, tak podle Šínové a kol. (2016, s. 308–309) se v demokratickém státě lze k zákazu trestání osob dovtípit pro nedotknutelnost člověka (§91 NOZ) a také proto, že by fyzické trestání porušovalo právní normy (ohrožení zdraví, rozvoje dítěte a lidské důstojnosti deklarované

LZPS). Je zde tenká hranice na uvážení rodičů, jaká výchovná opatření považují subjektivně za výchovná anebo za trestání.

Rodiče v Norsku mají povinnost zajistit dítěti náležitou výchovu a péči. Barnelova přesně nedefinuje, jak si představuje náležitou výchovu, protože to, jaké hodnoty chtějí rodiče prostřednictvím výchovy předat, si mohou rozhodnout sami. Výchovná opatření nejsou v Barnelova zmiňována. Barnelova přísně stanovuje, že „je zakázáno používat násilí, zastrašovat, užívat zneklidňujícího chování nebo jiné neopatrné chování vůči dítěti.“ (§30 Barnelova).

Rodičovskou odpovědnost v Česku rodiče vykonávají také v oblasti rozhodování o dítěti, ve vzdělání nebo o pracovním uplatnění dítěte. Přestože mají rodiče uvažovat při rozhodování nad názorem, schopnostmi, nadáním dítěte a v míře odpovídající stupni vývoje dítěte (§88o NOZ), je tu dítě v pozici objektu a NOZ tímto nepřiznává právo dítěte mít podíl na rozhodování o svém životě. Je nutné doplnit, že ustanovení není definitivní, ale přesto však je plně legitimní potlačit přání dítěte a rodič může domněle rozhodnout o nejlepším zájmu dítěte.

Ve věci vzdělávání mají rodiče v Norsku podobně jako v Česku rozhodovat dle zájmu a potřeb dítěte (§30 Barnelova). Rodič by měl dbát, aby se dítěti dostalo řádné vzdělání s ohledem na jeho schopnosti a předpoklady. Postupné snižování rodičovské odpovědnosti se odráží v rozhodování dítěte. Podle § 32 si mají děti ve věku 15 let a starší klást otázky týkající se výběru vzdělání, výběru nebo odložení svých zájmů a účasti v zájmových skupinách. Barnelova podle § 32 neurčuje hranici, od kdy se na dítěti přenechává podíl v rozhodování v jeho věci, uvádí „s věkem“ až do 18 let. Zvyšuje se přístup dítěte ke svému právu na sebeurčení a rodiče více přihlížejí k individualitě dítěte. Barnelova ani jiná norská zákonná norma nedefinuje hranice svobodné volby dítěte, která by mohla být v rozporu s jeho zájmy.

Participace dítěte

Při projednávání záležitostí u soudu v zájmu dítěte, český NOZ v §867 předpokládá, že dítě starší 12 let: „je schopno informaci přijmout, vytvořit si vlastní názor a tento sdělit.“, soud je také povinen dítěti poskytnout potřebné informace, aby si mohlo vytvořit vlastní názor, případně vyslechnout toho: „kdo je schopen zájmy dítěte ochránit“. Soud nemusí názoru a přání dítěte vyhovět, ale měl by názoru dítěte věnovat patřičnou pozornost.

Rodiče také mají povinnost informovat dítě o všech důležitých souvislostech ve věci, ve které mají rodiče rozhodnout v zájmu dítěte. Dítě by mělo dostat příležitost si vytvořit vlastní názor a rodičům jej sdělit. Jeho názoru by rodiče měli věnovat náležitou pozornost a při rozhodování v jeho věci by měli názor vzít úvahu (§875 NOZ). V Norsku je povinnost informování rodičem a přijetí názoru dítěte stejná. Věková hranice patří dětem ve věku 7 let a mladším a rodič by měl akcentovat, co si dítě myslí, v závislosti na věku a vyspělosti dítěte. Na názor dítěte ve věku 12 let se kladě velký důraz (§31 Barnelova).

Pakliže se projednávají záležitosti týkající se dítěte a jeho rodiny s institucí Barnevernet (norský OSPOD), není věková hranice pro právo dítěte na participaci stanovena: „Všechny děti, které jsou schopny si vytvořit vlastní názor, mají podle tohoto zákona právo účastnit se všech záležitostí týkajících se dítěte. Dítě musí dostat dostatečné a přizpůsobené informace a má právo svobodně se vyjadřovat. Dítěti by mělo být nasloucháno a názory dítěte zváženy podle věku a zralosti dítěte.“ (§ 1–6 Barnevernloven) Uváděná citace

se neomezuje pouze na věkovou hranici dítěte, ale zohledňuje i volní zralost dítěte, proto je možné přijmout názor dítěte mladšího 7 let (např. podobou kresby apod.).

Pomoc a ochrana SPOD

Ochraně a pomoci orgánu SPOD a jejím institucím je v diplomové práci věnována velká část prostoru, protože pomáhá dokreslit vnímání dobrého rodičovství obou zemí. K pochopení je důležité si přečíst dané části teorie práce, přesto pro představu níže uvádím norské pojetí SPOD.

Role orgánu SPOD je v zákoně Barnevernloven § 1–1 ve volném překladu zaměřena na cíl, kterým je zajistit dětem a mladistvým, kteří žijí v podmínkách, jež mohou poškodit jejich zdraví a vývoj, aby dostaly nezbytnou pomoc, ochranu a péči v pravý čas. Zákon pomáhá zajistit, že děti a mladiství vyrůstají a žijí v bezpečném, láskyplném a chápajícím prostředí.

Ochrana Barnevernet může být prodloužena do věku 23 let. V porovnání s českým pojetím v § 5 zákona o SPOD, norský Barnevernloven nezmiňuje ochranu rodiny a rodičovství. Zájem a blaho dítěte je tu hlavní cíl Barnevernet.

Český OSPOD přebírá péči o dítě v případech uvedených v § 6 zákona o SPOD, tak Barnevernloven v § 4–12 definuje situace, kdy Barnevernet reaguje v zájmu dětí:

- a) *pokud existují závažné nedostatky v každodenní péči poskytované dítěti nebo závažné nedostatky týkající se osobního kontaktu a bezpečnosti potřebné pro jejich věk a vývoj,*
- b) *pokud rodiče nezajistí, aby nemocnému, zdravotně postiženému nebo zvláště potřebnému dítěti bylo zabezpečeno specifické potřeby léčby a vzdělávání,*
- c) *pokud je dítě zneužíváno nebo vystaveno jinému závažnému domácímu zneužívání,*
- d) *pokud je přiměřeně pravděpodobné, že by mohlo dojít k vážnému poškození zdraví nebo vývoje dítěte, protože rodiče nejsou schopni převzít přiměřenou odpovědnost za dítě.*

Lze si všimnout, že zákon Barnevernloven je zaměřen na pochybení rodiče vůči dítěti. Instituce Barnevernet přebírá péči, pokud není o dítě postaráno z důvodu nemoci rodičů a jiných důvodů (§ 4–6) nebo existuje nebezpečí vykořisťování dítěte a obchodování s lidmi (§ 4–29). Podle § 4–24 děti, které se projeví s vážnými poruchami chování, spáchaly závažný zločin nebo se jej opakovaně dopustily, či se dopustily jiného činu dle zvážení Barnevernet, mohou být bez souhlasu rodiče umístěny do ústavu pro pozorování, vyšetření a krátkodobé ošetření. Je tu podobnost v zásahu Barnevernet, který může nastat v případech dětí, jak to podobně uvádí český zákon o SPOD v § 6 c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život.

Český zákon o SPOD, na rozdíl od Barnevernloven, více integruje do svého znění spolupráci s rodiči. Proto tu lze poukázat na vyšší snahu českého zákona o SPOD o zachování rodiny a navrácení dítěte do přirozeného prostředí rodiny.

ZÁVĚR

Koncept dobrého rodičovství prošel mnohými změnami v průběhu vývoje rodinného společenství. Standardy rodiny na českém a norském území jsou velmi rozdílné už jen z podstaty lokality, socio-ekonomických příležitostí země a historie obou zemí,

která unikátním způsobem formovala současnou politickou základnu a podobu sociálního státu. I přes tyto nepřekonatelné rozdílnosti bych touto prací ráda přivedla k zamyšlení o objektivním přístupu hodnocení dobrého rodičovství a nejlepšího zájmu dítěte pracovníky OSPOD v České republice. Zároveň bych chtěla inspirovat k poznání schopnosti mentalizace a ke zvýšení kvality práce s dítětem jakožto individuální bytostí hodnou svého vlastního rozhodnutí nad svým životem.

LITERATURA:

- Lov. 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester
 Lov. 04. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre
 Zákon č. 2/1993 Sb., listina základních práv a svobod.
 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
 Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí.
 ÚSTAVNÍ SOUD ČR. Rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3226/16 ze dne 29. 6. 2017.
 VLÁDA ČR. Úmluva o právech dítěte, publikovaná ve Sbírce zákonů pod č. 104/1991 Sb., usnesením Vlády ČR č. 1542 z roku 2005.
 AUSTRIAN, Sonia G. *Developmental Theories Through the Life Cycle*. Vyd. 2. New York: Columbia University Press, 2008. ISBN 978-0-231-13971-7.
 BETTELHEIM, Bruno. *A good enough parent: the guide to bringing up your child*. New York: Knopf Doubleday Publishing Group, 1987. ISBN 13: 978-0-3944-7148-8.
 BREINER H., FORD M., GADSDEN VL. *National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine; Division of Behavioral and Social Sciences and Education; Board on Children, Youth, and Families; Committee on Supporting the Parents of Young Children*. Washington D.C.: National Academies Press (US) 2016. ISBN 978-0-309-38854-2.
 BOWLBY, John. *Vazba: teorie kvality raných vztahů mezi matkou a dítětem*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2010. 356 s. ISBN 978-80-7367-670-4.
 FONAGY, Peter, 2011. *The Mentalization-Focused Approach to Social Development*. In: BUSCH N., Fredric. *Mentalization: Theoretical Considerations, Research Findings, and Clinical Implications*. New York: Taylor & Francis, s. 3–56. ISBN 978-11-354-6895-8.
 FONAGY, Peter a TARGET, Mary. *Psychoanalytické teorie: perspektivy z pohledu vývojové psychopatologie*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2005. 398 s. ISBN 80-7178-993-3.
 HAGELQUIST, Janne Oestergaard. *The Mentalization Guidebook*. Vyd. 1. New York: Routledge, 2017. ISBN-13: 978-1-782-2041-6.
 Meins, E. 1997 *Security of attachment and the social development of cognition*. Hove, UK: Psychology Press, 1997.
 MPSV ČR, 2009. *Metodické doporučení MPSV č. 2/2009 k vyhodnocování situace dětí v obtížné sociální situaci*. [online]. Praha: MPSV, 2009. [cit. 17. 10. 2019]. Dostupné z: https://www.mpsv.cz/documents/20142/225508/Metodicke_doporuceni_MPSV_c-2.pdf/768763ea-795c-c89d-336f-c9e427871f68
 RADVANOVÁ, Senta. *Rodičovství — sine qua non*. In: *Aktuální otázky rodinné politiky a praxe: sborník z konference*. Plzeň: Domus — Centrum pro rodinu, 2016, s. 7–12. ISBN 978-80-906370-1-6
 ROUČOVÁ, Kateřina. *Srovnání norské a české konstrukce konceptu „dostatečně dobrého rodičovství“ u sociálních pracovníků náhradní rodinné péče*. Praha, 2020. Diplomová práce. Univerzita Karlova. Filosofická fakulta.
 ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Rodičovská odpovědnost*. Vyd. 1.. Praha: Leges, 2016. 350 stran. Teoretik. ISBN 978-80-7502-179-3.
 ŠMAJDOVÁ BŮŠOVÁ, Katarína, KUČERA Miloš. *Profesionální rodičovství. Etnografická studie*. Praha: Univerzita Karlova, Karolinum Press, 2015. ISBN 978-80-246-2779-3.
 ZUKLÍNOVÁ, Michaela. *Cui bono? Bezvýjimečně ve prospěch tohoto dítěte! Zamyšlení nad péčí o dítě*. *Journal Právnick*, 2/2015, č. 154, s. 97–124. ISSN 0231-6625.